

Interdyscyplinarny Projekt Woda

„Nie ma życia bez wody”

„Woda to zdrowie”

„Zimna woda życia doda”

„Czuć się jak ryba w wodzie”

„Myj się zimną wodą, a będziesz piękną i młodą”

Przytoczone przysłowia to tylko skromny przykład z bogatego zbioru przysłów, porzekadeł, sentencji mówiących o wodzie. Przysłowia te wyszukali i zebrali nasi uczniowie przygotowując się do cyklu lekcji o znaczeniu wody w przyrodzie i życiu człowieka. Zajęcia te nazwaaliśmy „Projekt Woda”.

Jesteśmy nauczycielkami, oligofrenopedagogkami, pracujemy z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną intelektualnie. Jesteśmy świadome zadań stojących przed współczesną szkołą - misją, celem naszego Ośrodka¹ jest wychowanie ucznia:

- samodzielnego, aktywnego, potrafiącego dokonać wyboru właściwych wartości moralnych,
- dojrzałego do odpowiedzialnego pełnienia ról społecznych,
- do samodzielnego funkcjonowania w środowisku i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

W sprecyzowane cele wpisują się takie wartości jak dbałość o zdrowie, odpowiedzialność za swoje postępowanie, za swoje czyny, wartości patriotyczne, postawa szacunku dla środowiska przyrodniczego.

Aby móc lepiej, atrakcyjniej wprowadzać nowe treści aktywnie uczestniczymy w szkoleniach, studiach podyplomowych, kursach bezpośrednio dotyczących nauczanych przez nas przedmiotów. Wiemy, że zawód nauczyciela wymaga licznych szkoleń, zdobywania nowej wiedzy, otwartości na zmiany. Wiemy również, że ważne są szkolenia dotyczące np. nowych metod nauczania, rozbudzania aktywności uczniów, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, czy uświadamiania uczniom zmian klimatycznych, szeroko pojętej ekologii. Już w 2004 roku uczestniczyliśmy w bardzo ciekawych warsztatach w ramach projektu edukacyjnego „Błękitny kciuk – sposób na mądre gospodarowanie zasobami wody pitnej”, który został zapoczątkowany w USA, następnie rozwinął się w Kanadzie, a Polska stała się

¹ Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Toruniu

trzecim realizatorem tego projektu. Głównym celem projektu była edukacja w zakresie ochrony i oszczędzania zasobów wody pitnej.

Od tego czasu tematyka szeroko pojętej ochrony środowiska towarzyszyła wielu naszym działaniom edukacyjnym. Cechą charakterystyczną, znakiem rozpoznawczym tych działań jest wprowadzanie wiedzy, treści edukacyjnych w powiązaniu z praktyką. Dlatego też tak chętnie przystępujemy do imprez, wydarzeń, rocznic, które wynikają z kalendarza, z pory roku, z ważnych wydarzeń, jak np. „Światowy Dzień Wody - został ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych rezolucją z dnia 22 grudnia 1992 r., w ramach Agendy 21, podczas konferencji Szczyt Ziemi 1992 (UNCED) w Rio de Janeiro w Brazylii. Na dzień obchodów wybrano datę 22 marca.”²

Nasza wieloletnia praktyka pedagogiczna pokazała, że najlepsze efekty edukacyjne uzyskujemy realizując ważne zagadnienia edukacyjne podczas zajęć interdyscyplinarnych. Do „Projektu Woda” przystąpiliśmy już 4 lata temu realizując cykl zajęć w ramach lekcji przyrody i biologii, języka polskiego, informatyki dla uczniów klas 4-8 szkoły podstawowej.

Pracując w szkole specjalnej z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną intelektualnie w stopniu lekkim wiemy, jak ważne jest dzielenie problemu na etapy, mniejsze części i takie, na których uczniowie mogą z powodzeniem się skupić oraz zobaczyć efekty. Jak ważne jest rozbudzenie ciekawości poznawczej, odpowiednie stymulowanie do wysiłku i podtrzymanie aktywności intelektualnej.

Podczas zajęć z przyrody i biologii uczniowie poznawali zagadnienia:

1. Woda, woda wszędzie - przedstawienie problemu ilości i dystrybucji wody na Ziemi, określenie ilości wody zużywanej do codziennych czynności np. kąpieli itd.
2. Powracająca kropla deszczu - niekończący się naturalny obieg wody, zbudowanie modelu obiegu wody w postaci zamkniętego naczynia.
3. Woda na całym świecie - problem znaczenia wody jako bogactwa, proces odsalania wody.
4. Ratowanie zagrożonego zasobu - sposoby wykorzystania i zastosowania wody. Uczymy się zachowań związanych z oszczędzaniem wody.
5. Zejdzmy w głąb - wody gruntowe, zanieczyszczenia i środki zaradcze.
6. Przepiękne zaiste mokradła wodniste - cechy charakterystyczne mokradeł ich funkcja, budowa modelu mokradeł.

² <https://www.gov.pl/web/psse-swidwin/swiatowy-dzien-wody-2023>

7. Musiałaś być naprawdę przepiękną „plażyczką” - Zatoka Gdańska i jej zanieczyszczenia, które wpływają na życie flory i fauny.

Uczniowie uświadamiali sobie, jak ich codzienne działania, wybory, zarówno te w szkole, jak i w domu, wpływają na ochronę środowiska, na oszczędność wody, na klimat, na naszą Planetę. Szukając w zasobach Internetu, w podręcznikach do języka polskiego, przyrody, biologii dokonywali wyboru konkretnych tekstów o przyczynach, rodzajach i skali zanieczyszczeń wody w Polsce, Europie i na świecie. Odczytując te treści doskonalili technikę czytania prezentując również siłę, brzmienie, modulację głosu oraz skupienie i koncentrację uwagi na wykonywanym zadaniu.

Przygotowując się do recytacji wierszy - ćwiczyli umiejętność pamięciowego opanowywania tekstu, budowania nastroju, ciekawego interpretowania treści oraz przełamywania tremy podczas występów przed publicznością. Przepisując wiersze ćwiczyli sztukę starannego, bezbłędnego pisania, a ilustrując wiersze wykazywali się sztuką pięknego rysowania, malowania, komponowania oraz działania wyobraźni na przedstawianie sposobów racjonalnego wykorzystywania wody i jej oczyszczanie. Ćwiczyli pisownię wielką literą nazw własnych: rzek, jezior, mórz i oceanów, utrwalali zasady interpunkcji w układanych wypowiedziach o ochronie środowiska. Prezentowali i uzasadniali własne zdanie w trakcie tworzenia kodeksu ekologicznego poświęconego racjonalnemu wykorzystywaniu wody. Poznawali i utrwalali stosowanie w praktyce zasad dotyczących poprawnej pisowni ortograficznej na bazie słownictwa związanego z wodą typu: rzeka, źródło, przepływ, morze, strumień, chmura, żywiół.

Podczas zajęć z informatyki młodzież podejmowała się prób odczytywania danych z wykresów i tabel podających m.in. źródła i stopień skażenia rzek w Polsce i na świecie, miejsca z najczystszymi wodami przy plażach nadmorskich, stan czystości wód w jeziorach itp. oraz odczytu danych z instrukcji obsługi np. pralki czy zmywarki korzystając z programu „eko”.

Uczniowie wykonywali również plakaty z ekologicznymi hasłami: „Chcesz żyć – szanuj nas – wodę, powietrze i las”, „Czysta zielen, czyste powietrze i woda równa się życie”, „Czyste powietrze, woda i las to samo zdrowie dla nas”, „Kryształowo czysta woda dziś każdemu zdrowia doda”, aby uświadomić jak ważny dla życia jest dostęp do jakościowo dobrej wody pitnej.

Gra w kalambury czy praca ze słownikiem frazeologicznym pomogły uczniom w rozumieniu i poprawnym stosowaniu związków frazeologicznych związanych z wodą np. czuć się jak ryba w wodzie, w gorącej wodzie kąpany, burza w szklance wody, coś jest pierwszej/czystej wody,

wylać kubek zimnej wody na głowę, itd. Odczytując przysłowia i powiedzenia o wodzie doskonalili sztukę pięknego rymowania oraz poznawali sposoby na życie zgodnie z naturą.

Do każdych realizowanych zajęć „Projekt Woda”, podczas lekcji informatyki, uczniowie wyszukiwali informacje w Internecie, gromadzili grafikę na określony temat, tworzyli foldery tematyczne oraz wykonywali prace graficzne. Powstała w ten sposób baza pomocy, tekstów, grafik, rysunków wykonanych w programie graficznym Paint, która następnie została wykorzystana np. do tworzenia albumów biorących udział w konkursach, czy gazetkach tematycznych w klasopracowni przyrodniczej.

Równolegle, dbając o wieloaspektowe i wielozmysłowe poznanie omawianego zagadnienia aktywizowaliśmy naszych uczniów do wzięcia udziału w licznych konkursach, wycieczkach, plenerach:

- Razem dla przyrody, dla klimatu, dla zdrowia;
- Ogólnopolski konkurs „Ptasi Album” zorganizowany przez Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe - za wykonany album uczniowie otrzymali wyróżnienie 2022 rok;
- Konkurs „Mokradła są ważne!” zorganizowany przez Stowarzyszenie „Tilia” oraz Szkoła Leśna na Barbarce. Konkurs był realizowany od lutego do czerwca 2023 r. - wykonanie 3 albumów tematycznych;
- Całoroczny cykl zajęć w Szkole Leśnej na Barbarce dotyczących ochrony i oszczędzania zasobów wody pitnej;
- Coroczne organizowane akcje „Dzień Ziemi”, „Dzień Wody”, „Sprzątanie Świata”;
- Wycieczka do punktu poboru wody w naszym mieście - punkt poboru Lubicz;
- Wycieczka do miejskiej oczyszczalni ścieków - Bydgoskie Przedmieście;
- Wycieczka do Krynicy Morskiej.

Nieocenioną pomocą były przygotowane przez nas prezentacje multimedialne, karty pracy, krzyżówki tematyczne oraz filmy edukacyjne.

Aby dotrzeć z działaniami ekologicznymi do jak największej liczby osób w naszej szkole i w środowisku lokalnym uczniowie utworzyli banery z rymowanymi hasłami ekologicznymi i umieścili je na froncie budynku szkoły do zapoznania się i działania w myśl ich treści: Śmieci segregujesz – Ziemię ratujesz; Drzewa zielone – płuca dotlenione; Dbaj o przyrodę – zakręcaj wodę; Puszkę wyrzuć bez żalu - w pojemnik do metalu; Wszyscy wygrywamy - gdy świat posprzątamy; Ziemię nie poddawaj się - my uczniowie KPSOSW - uratujemy Cię.

Ponadto nasi uczniowie codziennie, w domu i w szkole, utrwalali wykonywanie czynności typu: dokładne zakręcanie kranu, wyłączanie światła w klasach podczas przerw śródlekcyjnych, zbieranie nakrętek i zużytych baterii, prawidłowe segregowanie śmieci, rezygnowanie z opakowań foliowych, pakowanie zakupów w torby wielokrotnego użytku, podejmowanie prób naprawy rzeczy - w miejsce kupowania nowych, wykorzystywanie drugich stron kartek na notatki czy rysunki.

„Projekt Woda” wzbudził wielkie zainteresowanie wśród uczniów. Wielozmysłowe poznanie omawianego zagadnienia, integracja treści, dostosowanie materiałów do możliwości poznawczych uczniów, zróżnicowanie zaproponowanych form aktywności wpłynęło na atrakcyjność zajęć oraz na lepsze poznanie tematyki „Projekt Woda”.

Z całą odpowiedzialnością możemy stwierdzić, że nasi uczniowie są bardziej świadomymi mieszkańcami Planety, wiedzą, jak ważna jest rola wody, jak należy o nią dbać.

Iwona Orłowska

Alicja Wolter

Aleksandra Zach